

COLUMN

tussen de regels

De POV

De Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) groeit en bloeit. Al meer dan drieduizend varkenshouders zijn er lid van, de erkenning is rond en men voldoet aan de eisen om een besluit algemeen verbindend te kunnen verklaren.

Ik wist niet dat er nog zoveel collectief bewustzijn onder onze boeren leefde. Waar ligt dat nu aan? Het zal helpen dat het lidmaatschap van de POV gratis is. Ik kan verder niet anders bedenken dan dat men de schappen niet als 'van ons' beschouwde, terwijl zo'n producentenclub een vereniging is en dus per definitie democratisch. Voor het bestuur van een product-schap werden geen verkiezingen gehouden, bij een vereniging is er altijd een algemene ledenvergadering die het bestuur naar huis kan sturen.

Natuurlijk zijn er straks varkensboeren die geen lid zijn maar toch een heffing moeten betalen. Die zullen misschien niet zo positief denken over de POV, net als diegenen – lid of geen lid – die met allerlei opgelegde regels worden geconfronteerd. De POV neemt publieke taken van het product-schap over en zal ook een aantal private taken uitvoeren, zoals onderzoek en marketing. Daarin verschillen zij eigenlijk niet van de schappen.

Wel nieuw is wat de belangrijkste doelstelling lijkt te zijn: het versterken van de marktpositie. Dat kan bijvoorbeeld worden bereikt door planning van de productie en deze af te stemmen op de vraag. Volumebeleid dus. Dat zou spectaculair zijn: de POV die afsprekt om een zekere schaarste te creëren om de prijs hoog te houden. Ik ben benieuwd of varkenshouders zich laten opleggen minder varkens af te leveren.

Het zou ook kunnen door prijs-onderhandelingen te voeren, maar helaas is dat voor varkens – anders dan bij melk, suiker, olijfolie, rundvlees – niet mogelijk. Trouwens, dan zouden ook bovendrempels aan het vertegenwoordigde volume gelden (niet meer dan een bepaald gedeelte van de markt). En de POV zit daar al boven, zo te zien.

Al met al zijn dit mooie ontwikkelingen, waarbij weer duidelijk wordt dat boeren in de wetgeving een gunstige uitzonderingspositie innemen. Kartelverboden gelden overall, behalve in de landbouw.

Of een producenten-organisatie werkelijk democratisch is, zal moeten blijken

De problemen begonnen toen Franse bijenhouders miljoenen bijen verloren na de toepassing van imidacloprid.

Foto RB

Wetenschap conflicteert met industrie over neonicotinoïden

DOOR HENK TENNEKES

In de landbouw worden insecticiden toegepast om plaaginsecten te bestrijden. Nuttige insecten zoals bijen en vlinders mogen daarbij geen schade oplopen. Resten van het bestrijdingsmiddel op het gewas (residuen) mogen ook geen ongewenste effecten op de gezondheid van mens en dier hebben. Niemand verwijt producenten van gewasbeschermingsmiddelen dat zij toxicologisch onderzoek niet naar behoren hebben uitgevoerd. Maar er is een levensgroot probleem ontstaan door nieuwe inzichten in de risicobeoordeling.

Neonicotinoïden werden begin jaren negentig van de vorige eeuw toegelaten. Door goede oplosbaarheid in water kunnen de stoffen via de wortels van de plant worden opgenomen en bescherming bieden tegen vraatinsecten. Het nicotine van de tabakspiant had model gestaan. Neonicotinoïden leken veel minder giftig voor zoogdieren dan voor insecten en werden in een kort tijdsbestek enorm populair.

De problemen begonnen toen Franse bijenhouders miljoenen bijen verloren na de toepassing van imidacloprid op het zaaizaad van zonnebloemen. Een Franse regeringscommissie concludeerde dat besmetting van stuifmeel en nectar met neonicotinoïden bijen vergiftigde. Nederlandse waterschappen toonden aan dat de concentraties van imidacloprid in oppervlaktewater de normen honderden tot duizenden malen overschreden. Imidacloprid kwam door neerslag in het grond- en oppervlaktewater terecht, waardoor talloze insecten langdurig werden blootgesteld aan een zeer giftige stof.

Ik ontdekte in 2009 dat deze giftigheid vergelijkbaar was met die van kanker- verwekkende stoffen, zoals nitrosaminen, en realiseerde me dat insecten met uitroeiing werden bedreigd. Insecten

OPINIE

Bedrijven in de branche van gewasbeschermingsmiddelen maken hun omzet met een beperkt aantal producten. Het is daarom niet verwonderlijk dat producenten de marktpositie van succesvolle producten verdedigen.

zijn een onmisbare eiwitbron voor talloze soorten. In de loop van 2010 kon ik met gegevens van Sovon Vogelonderzoek Nederland aantonen dat insectenafhankelijke vogelsoorten sterk achteruitgingen en zich inderdaad een rampscenario aftekende. Tessa van Dijk en Jeroen van der Sluijs van Universiteit Utrecht konden de milieuverontreiniging met imidacloprid eveneens correleren met achteruitgang van insecten.

Sterke belangen kwamen tegenover elkaar te staan. De producenten verde-

Een probleem ontstaat pas wanneer frauduleus wordt gehandeld

digden de neonicotinoïden tegen wetenschappers, die tot de conclusie kwamen dat ze van de markt moesten worden genomen. Zo kwam het tot de bijeenkomst van juni 2010 in Parijs die nu ophief veroorzaakt.

Het doel was met de steun van de International Union for Conservation of Nature (IUCN) een appel te lanceren voor een verbod op de neonicotinoïden. Daar is niets van terechtgekomen, want een vertegenwoordiger van de Engelse vogelbescherming Royal Socie-

ty for the Protection of Birds, David Gibbons, ging dwarsliggen. Volgens hem was het verband tussen milieuverontreiniging met neonicotinoïden en achteruitgang van vogels niet aange- toond.

Als compromis ontstond een plan van actie om de verbanden verder te evalueren en te onderbouwen. Het doel van deze IUCN Task Force on Systemic Pesticides was met verdere wetenschappelijke publicaties een verbod op neonicotinoïden te bewerkstelligen, terwijl de producenten alles in het werk stelden deze strategie te laten mislukken.

Is dat verwijtbaar gedrag van de IUCN? Had de IUCN moeten zwijgen als zich een rampscenario aftekent? Wetenschap boekt vooruitgang door uitwisseling van gegevens en het debat over waarheidsvinding. Een probleem ontstaat pas wanneer frauduleus wordt gehandeld en algemeen geldende normen van wetenschapsbeoefening bewust worden overtreden om waarheidsvinding te manipuleren. Daaraan heeft de IUCN zich in ieder geval niet schuldig gemaakt. Grote verschillen van inzicht beschadigen de wetenschapsbeoefening niet. Wel is het gebruikelijk in wetenschappelijke publicaties mogelijke belangenverstrengelingen waarheidsgetrouw te declareren. Daaraan wordt niet altijd voldaan.

Mijn vogelgegevens heb ik later dat jaar met het boek 'Disaster in the Making' in de publiciteit gebracht. In vak- tijdschriften heb ik samen met Francisco Sánchez-Bayo mijn grote zorgen over de huidige risicobeoordeling van bestrijdingsmiddelen beschreven. We zijn slechte rentmeesters geweest. Een sterk verarmde natuur wordt doorgegeven aan het nageslacht.

Ik heb het als mijn plicht gezien aan de bel te trekken.

□ **Henk Tennekes is eigenaar van Experimental Toxicology Services in Zutphen.**

Willem Bruil is jurist met een prikkelende kijk op de land- en tuinbouw

De redactie nodigt u uit te reageren op onderwerpen die u bezighouden of raken in uw bedrijfsvoering. Opiniestukken en brieven kunt u mailen naar opinie@boerderij.nl. Tips en opmerkingen: 0314 34 91 04. De redactie behoudt zich het recht voor brieven en opiniestukken in te korten of niet te plaatsen.